

Το αίνιγμα της Αμφίπολης...

Αφροδίτη Μυλοπτήρη, Θάλεια Κελαϊδίτη, Κατερίνα Οθμάνι

Η Αμφίπολη ήταν αρχαία πόλη χτισμένη στην ανατολική Μακεδονία, στις όχθες του ποταμού Στρυμόνα. Ιδρύθηκε από τους Αθηναίους το 437 π.Χ. με στόχο τον έλεγχο των μεταλλείων της Θράκης, αλλά πέρασε στα χέρια των Σπαρτιατών κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου. Με την πτώση του Μακεδονικού Βασιλείου από τους Ρωμαίους η Αμφίπολη έγινε μέρος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. .

Το 1964 άρχισε η ανασκαφή στον αρχαιολογικό χώρο της Αμφίπολης, με επικεφαλής τον Δ. Λαζαρίδη και ανακαλύφθηκε ένα τετράπλευρο οικοδόμημα στην κορυφή του οποίου βρισκόταν τύμβος. Οι ανασκαφές συνεχίστηκαν σε μια μεγάλη έκταση στο λόφο και εντοπίστηκαν 70 τάφοι. Το 2012 άρχισαν προσπάθειες για να εντοπιστούν τα όρια του τύμβου, ο οποίος χρονολογείται από την περίοδο της βασιλείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Τον Αύγουστο του 2014 επανέρχεται στο προσκήνιο το ζήτημα της Αμφίπολης με τους αρχαιολόγους να προσπαθούν να φτάσουν στα ενδότερα του ταφικού μνημείου. Πρώτα ανακαλύπτουν εξ' ολοκλήρου τις Σφίγγες που βρίσκονταν στην είσοδο του μνημείου καθώς και ένα τμήμα από τη ράχη του Λέοντος, που βρισκόταν στην κορυφή του τύμβου. Έρχονται στο φως και άλλα πολύτιμα μυστικά της Αμφίπολης. Στο χώρο πίσω από τον τοίχο των Σφιγγών, μετά τον προθάλαμο βρίσκονται τρεις χώροι. Αποκαλύπτεται σχεδόν ολόκληρη η άκρως εντυπωσιακή πρόσοψη του ταφικού μνημείου καθώς και το ψηφιδωτό δάπεδο που βρίσκεται πίσω από αυτή. Ακόμη μία σημαντική ανακάλυψη έρχεται να ταράξει τα νερά των ανασκαφών. Δύο Καρυάτιδες, εξαιρετικής τεχνικής αποκαλύπτονται στη δεύτερη είσοδο του μνημείου, άριστα διατηρημένες στην πάροδο του χρόνου.

Την ίδια στιγμή αμφιλεγόμενη είναι η ταυτότητα του ενοίκου του τάφου. Οι απόψεις που επικρατούν είναι πολλές. Αρχικά, διατυπώθηκε η γνώμη ότι στο σημείο αυτό είχαν ταφεί είτε ο Μέγας Αλέξανδρος είτε η Ρωξάνη είτε ο ναύαρχος του μεγάλου στρατηλάτη, Νέαρχος. Ωστόσο, οι θέσεις αυτές απορρίφθηκαν γρήγορα διότι έρχονταν σε αντίθεση με τα ιστορικά δεδομένα.

Η πλέον επικρατούσα πεποίθηση είναι πως ο τύμβος ανήκει στον στρατηγό του Μεγάλου Αλεξάνδρου, Ηφαιστίωνα. Κλειδί για την εξακρίβωση της ταυτότητας του ενοίκου φαίνεται να αποτελούν οι Καρυάτιδες οι οποίες παραπέμπουν στον τόπο καταγωγής του Ηφαιστίωνα, την Αθήνα των Αρχαϊκών χρόνων.

Πρόκειται σίγουρα, όμως, για ταφικό μνημείο; Στον αντίποδα αυτής της άποψης υποστηρίζεται ότι στο λόφο του Καστά ενδεχομένως να στεγάζεται ναός. Τις υποψίες κίνησε το γεγονός ότι στο ταφικό αυτό μνημείο δεν υπάρχουν θύρες. Επίσης, τάφο λέμε κάτι που προσομοιάζει με τα κοινά χαρακτηριστικά των υπόλοιπων τάφων. Αυτό δεν προσομοιάζει καθόλου με ταφικό μνημείο, αλλά με αρχαίο θρακικό ναό, μνημείο υπέρ του Διονύσου. Ακόμη, λέγεται πως οι «Καρυάτιδες» δεν είναι Καρυάτιδες αλλά Μαινάδες (νύμφες) του θεού Διονύσου.

Στο μεταξύ νεώτερα ευρήματα στην Αμφίπολη έρχονται να συγκλονίσουν το πανελλήνιο και να διεγείρουν το παγκόσμιο ενδιαφέρον. Η αρχαιολογική σκαπάνη

έφερε στο φως το περίφημο ψηφιδωτό που απεικονίζει έναν από τους βασικότερους μύθους της αρχαιοελληνικής μυθολογίας αλλά και έναν από τους πλέον αρχέγονους μύθους της ανθρωπότητας: την αρπαγή της Περσεφόνης από τον Πλούτωνα, το θεό του Κάτω Κόσμου.

Η αγωνία των αρχαιολόγων κορυφώνεται καθώς βγαίνουν συνεχώς ευρήματα στο φως. Κανένα συμπέρασμα δεν είναι ασφαλές όσο η αρχαιολογική σκαπάνη, υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, βρίσκεται σε εξέλιξη!